

SCARA CUNOAȘTERII - DE LA TREPTELE LUDICE LA CELE LOGICE

Dzițac Domnica Ioana*

Szatmari Aurora Dorina - profesor coordonator

*elevă în clasa a IX-a, profilul: matematică informatică – intensiv informatică,
Colegiul Național „Emanuil Gojdu” Oradea

Învățând să tind spre înălțimi, învățând să construiesc și să urc trepte...

De mică visam că zbor printre arbori, spre ceruri; de mică iubesc tot ceea ce se înalță. Apoi, din clasa a V-a un mentor a dat elan viselor mele, cu spusele dânzei: „Încerc să-i determin pe elevi să ridice privirea în sus, către cer.” Astfel, alături de mentorul meu, am învățat cât de important este să privesc, să tind, prin tot ceea ce fac, spre înălțimi. În timp, acumulând cunoaștere și trăiri, orizonturile lumii s-au deschis în calea mea. De-a lungul anilor de gimnaziu, am încercat și cred că am reușit, să urc cât mai sus și, astfel, am reușit să văd cât mai departe.

Am urcat treptele cunoașterii cu demnitate și mândrie, lăsând în urma mea *trepte* și pentru colegii care vin. De ce trepte? Deoarece Kafka spunea că “Atâta timp cât nu încetezi să urci, treptele nu se vor termina; sub pașii tăi care urcă, ele se vor înmulți la nesfârșit”.

Construind trepte pentru colegii care vin...

După ce am urcat la un nivel superior am realizat în ce consta dificultatea urcușului; m-am gândit că stă în puterea mea să construiesc *trepte* care să ușureze urcușul celor ce mă urmează.

Astfel s-a născut, când eram elevă în clasa a V-a, ideea de a scrie o serie de cărți, intitulate chiar așa: ***Trepte matematice***. Am început cu matematica, deoarece această disciplină li se pare celor mai mulți grea și cenușie. Mi-am dat seama că ea nu este cenușie, doar este prezentată în manuale și în majoritatea culegerilor într-un stil cenușiu, prea abstract și prea lipsit de viață. Tocmai de aceea m-am gândit să prezint matematica, „regina științelor”, colegilor mai mici și generațiilor viitoare ca pe disciplină privită și analizată cu ochi de copil, într-o manieră mai ludică și mai apropiată de practică. Astfel, am încercat să dau o tentă originală celor 4 cărți ale mele, pornind de la probleme cu grade diferite de dificultate, inspirate din programele școlare și din diverse etape ale olimpiadelor și concursurilor și până la aspecte importante dintre cele trăite de mine: o admitere internațională reușită cu succes în martie 2013, la Fettes College, unul dintre renumitele colegii din UK, precum și o admitere națională la fel de reușită în vara 2013. Cele două admiteri au constituit sursă de inspirație pentru crearea a două capitole cu teste pentru succesorii mei. Și, neuitând că sunt copil, am introdus jocuri, rebusuri, probleme logico-distractive. Am evidențiat utilitatea și frumusețea matematicii introducând și probleme de matematică aplicată chiar și în informatică.

Tot din dorința intensă de a pune în continuare în evidență aplicabilitatea matematicii în viața de zi cu zi, am avut deosebită plăcere, ca alături de mentorul meu, să inițiem și să organizăm

în 29 martie 2012, simpozionul intitulat „Descoperă matematica altfel”, așa cum a descoperit-o și marele matematician Grigore C. Moisil. La eveniment a participat nepoata matematicianului, d-na prof. univ. dr. Ioana Moisil. Prin intermediul simpoziului, care a cuprins secțiunile - *expoziție de desene, matematica și arta, matematică în limba engleză, matematica îmbrăcată în povești, anul 2012 în probleme, jocuri matematice distractive, matematica în cântece* - am adus spiritul moisilean pe meleaguri bihorene, și, mai mult, scopul de a arăta elevilor și o altă față a matematicii, cea reală și frumoasă, a fost atins.

Pasiunea mea de a transmite generațiilor care vin frumusețea matematicii s-a materializat și recent, în 7 aprilie 2014, când am reușit să inițiez și să coordonez activitatea „Math in English, Math for Future!”, în cadrul *Programului Național: Școala altfel: Să știi mai multe, să fii mai bun!*, activitate la care protagoniști au fost colegii mei de clasă și elevii Școlii Internaționale Agora din Oradea. Am reușit să inserez în această activitate parte din cunoștințele ce le-am dobândit de-a lungul anilor, prin învățarea matematicii în limba engleză, prin studiul teoretic și practic al curriculei sistemului de învățământ britanic, dar și cel american, studiu extins și prin prisma participărilor mele la două școli internaționale de vară la Oxford (vara 2012), respectiv New York (vara 2013). Astfel, am încercat în cadrul activității să transmit o matematică altfel, în limba engleză, pornind de la jocuri distractive și până la geometrie pe asfalt, cu scopul ca elevii să-și însușească o parte din vocabularul matematic în limba engleză într-un mod cât mai plăcut.

Aceste *trepte matematice*, concretizate prin 4 cărți, organizarea unui simpozion și a unei activități, la care se pot adăuga premiile la diverse concursuri de matematică, precum și participarea la unele simpozioane și proiecte în domeniu, care au stat la baza consolidării treptelor matematice, constituie o parte din moștenirea pe care o las generațiilor care-mi urmează: o matematică privită cu ochi de copil, o matematică de la copil la copil.



Imagini de la Simpozionul „Descoperă matematica altfel”,
de la lansarea „Treptelor matematice” și de la activitatea „Math in English, Math for Future!”

Părinții mei sunt oameni care prețuiesc și iubesc natura și au cultivat în mine această dragoste de verde, de viață, de natural și autentic. Am încercat să transmit celor din jurul meu

importanța ocrotirii mediului în care trăim, „a descoperirii de noi litere în alfabetul măreț al naturii și a strădaniei de a păstra completă, pentru generațiile viitoare, miraculoasa carte a naturii!”, după cum spunea Hugo. Am încercat să construiesc în interiorul, dar și în exteriorul meu o lume, așa cum mi-o doresc - ideală, cu mult verde, copaci și flori, păsări și animale, cer albastru și ploii liniștite după care să răsară curcubeul. Am încercat să contribuie la crearea unei astfel de lumi printr-un comportament eco, prin implicarea ca voluntar în diverse proiecte eco, prin participări/organizări de concursuri, activități, simpozioane pe teme ecologice, prin realizarea diverselor materiale didactice eco - jocuri, pps-uri, pliante, postere, articole, filmulețe video. Am încercat mereu să transmit mesajul meu: *Fii eco pentru o viață mai frumoasă!* Încercând, am reușit și în acest domeniu să construiesc trepte; le-am numit ***Eco-treptele unei vieți mai frumoase!***. Realizările personale în acest domeniu sunt multiple, dar aș dori să fac mențiuni cu privire la inițiativele recente ale acestui început de an. Tot în cadrul „Săptămânii altfel”, alături de aceiași protagoniști de care aminteam anterior, am inițiat și organizat activitatea „Împreună pe eco-treptele unei vieți mai frumoase!”; după o scurtă introducere cu privire la importanța manifestării unei atitudini responsabile față de mediul în care trăim, i-am invitat pe cei prezenți să vizioneze un filmuleț de bună practică, „Cod verde în Pădurea Neagră”, cu care am câștigat, în vara 2010, premiul III la un concurs național, urmând ca pe seama celor vizionate să urmeze o serie de dezbateri. Apoi, elevii mai mici, sub coordonarea liceenilor, au trebuit să coloreze, să scrie pe foi de flipchart diverse oportunități și pericole cu privire la mediu pe care să le prezinte pe echipe de lucru, apoi să se joace cu *Jocul didactic Eco Așa da - Așa nu*; pentru ca activitatea să fie o adevărată încununare, a fost completată cu o acțiune de voluntariat: plantare de panseluțe. Toți cei prezenți am realizat cât de mărețe sunt cuvintele lui Victor Hugo, care spunea că *frumusețea naturii nu poate fi egalată decât de frumusețea sufletului*. Doresc să completez cu faptul că în cadrul acestei activități am testat și conținutul unui material didactic realizat în colaborare cu o prietenă de-a mea, material în curs de apariție, care va apare în luna mai 2014, în format bilingv cu titlul: *Hai să colorăm, să învățăm și să ne jucăm! Educație ecologică timpurie / Let's colour, learn and play! Early ecological education*. Este vorba de o carte de colorat și un joc anexat, care cuprind ilustrații originale sugestive, care-i va plimba pe tinerii începând cu vârste fragede și până la absolvenții de gimnaziu, pe tărâmul descoperirii de informații ecologice utile.



Imagini de la activitatea „Împreună pe eco-treptele unei vieți mai frumoase!”

Mi-am dat seama în timp că în reușita construirii unor trepte stabile, sigure, indiferent în orice domeniu, avem nevoie de informații, iar una dintre cele mai importante surse de informare din zilele noastre este Internetul. Am considerat, în urma absolvirii unui curs de pregătire în vederea susținerii de activități educaționale în domeniul siguranței online, că fiecare dintre utilizatorii Internetului, indiferent de vârstă, trebuie să cunoască oportunitățile și pericolele utilizării Internetului, iar prin intermediul unui schimb de informații între generații, împreună cu o prietenă de-a mea, ne-am zis că acest lucru este posibil. Astfel, la începutul acestui an am lansat un preprint al unor materiale (o carte de colorat și un joc), care au fost testate cu ocazia Zilei Siguranței pe Internet, 11 februarie 2014, în cadrul activității „Micuțul netățean”, activitate pe care am avut plăcerea să o inițiez și să o coordonez. Activitatea a început cu o prezentare interactivă pe care am moderat-o, în care au fost prezentate, analizate și interpretate toate desenele din cadrul materialelor didactice cu scopul de a extrage esența mesajului privind punctele tari (Așa DA) și punctele slabe (Așa NU) ale navigării pe Internet. Am continuat activitatea învățând să recunoaștem și să ne fixăm mai bine oportunitățile și pericolele utilizării Internetului prin desene, joc, urmând ca la finele activității, de la mare la mic, toți în grup, să exprimăm într-un glas că *Și noi știm să utilizăm corect Internetul!* Materialele folosite la activitate, alături de cele menționate anterior cu referire la ecologie, sunt materiale în curs de apariție, care vor apărea în luna mai, în format bilingv, cu titlul: *Hai să colorăm, să învățăm și să ne jucăm! Educație netățenească timpurie / Let's colour, learn and play! Early netizen education.* Prin intermediul acestei cărți de colorat, însoțită de informații utile și de un joc – anexă, încercăm să transmitem modul de utilizare corectă și eficientă a mijloacelor de comunicare și informare, într-o nouă încercare de a construi de astă-dată **trepte ale unei informări corecte, trepte ale siguranței pe Internet.**



Imagini de la activitatea „Micuțul netățean”

Intenționez, alături de prietena mea care a realizat desenele din cărți, să prezentăm materialele aferente celor două volume ale colecției *Hai să colorăm, să învățăm și să ne jucăm! / Let's colour, learn and play!*, tinerilor, începând cu cei de la grădinițe, școli primare și gimnaziale, în cadrul unor acțiuni de voluntariat, fie incluse în anumite proiecte, fie independent de acestea; de asemenea vom prezenta aceste realizări la diferite simpozioane, concursuri naționale și internaționale.

Vorbeam la începutul articolului despre cât de important este să privești spre cer, să tinzi spre înălțimi. Priveam de mică și noaptea imensitatea cerului acoperit de stele născându-se mereu întrebări în mintea mea despre locul nostru în Univers. Am început tot din gimnaziu să construiesc așa numitele *astro-trepte*, încercând mereu să descopăr cât mai multe din tainele Universului. Am început să studiez diverse teme lansate în cadrul unor concursuri de către NASA, concursuri la care am luat premii, am organizat și activități pe teme astronomice, am început să învăț să fac și calcule astronomice. Mi-ar fi plăcut să studiez și mai mult acest domeniu și, din acest motiv, nu ezit să particip sau să organizez diverse evenimente atunci când este posibil. De exemplu, tot din dorința de a transmite dintre informațiile pe care le dobândesc, generațiilor care urmează, la finele lunii aprilie, luna mondială a astronomiei, voi organiza activitatea ”Povestea unei călătorii printre stele și galaxii”, în care micuții protagoniști ai evenimentului vor avea posibilitatea de a afla prin intermediul unor prezentări, filmulețe, jocuri interactive și a unei călătorii imaginare, de poveste, pe Marte, ce semnificație are poezia „La steaua” de Mihai Eminescu și, pur și simplu, care este locul nostru în Univers.

În loc de concluzii...

Niciun urcuș nu este ușor, dar după ce ai urcat câteva trepte, nu ți se pare că a fost chiar atât de greu. Bucuria de a fi reușit se amplifică, dacă îi poți ajuta și pe cei din urma ta să urce mai ușor, împărtășindu-le din experiența ta. În acest mod, acolo sus, pe piscurile înalte ale înțelegerii și cunoașterii, nu vei suferi de singurătate, ci te vei bucura că ai cu cine împărtăși acumulările tale.

Data fiind natura ludică a omului, în special în copilărie, jocul poate fi o treaptă prețioasă în scara cunoașterii. În opinia mea, jocurile ar trebui să fie orientate mai mult pe colaborare/cooperare și nu exclusive pe competiție. Copilul trebuie să descopere că bucuria de a-l ajuta pe celălalt este mai mare decât mândria trufașă de a-l învinge. Competiția poate naște umilință, durere și ură, cooperarea generează încredere și iubire. Acceptând competiția, trebuie să conștientizezi că nu poți fi mereu învingător, vei fi și învins. Competiția este sămânța războiului, iar colaborarea este temelia păcii.

Competiția de dragul competiției și tirania notelor, care creează ierarhii relative și artificiale, la nivel de “sutimi”, pot frânge elanul unor suflete sensibile și pot transforma școala dintr-un mijloc de elevare a minții și spritului într-un instrument de tortură psihică și mutilare sufletească.

Eu sunt convinsă că există căi mai bune. Susțin ideea unor activități și proiecte extrașcolare; prin intermediul lor, copiii dobândesc cunoaștere și iubire.

Am construit acest articol în jurul unor cuvinte cheie care mă caracterizează și mă ajută în călătoria mea prin viață: *zbor, înălțimi, vise, trepte*, cuvinte pe care le-am corelat cu marile mele pasiuni și realizări de până acum în *matematică, ecologie, informatică și tehnologia informației, astronomie*.

Alături de alte materiale realizate până acum pentru succesorii mei, am încercat să stabilesc o punte între generații, ajutându-mi colegii mai mici pentru o cât mai bună informare, pentru o cât mai corectă dezvoltare personală și...cum aş putea-o face mai bine decât prin *informare, desen, joc*?

Am încercat și voi încerca în continuare să implic cât mai mulți colegi în proiectele, acțiunile și activitățile mele; încerc să le transmit colegilor mei de generație energia, forța, puterea mea sufletească în speranța că vom reuși să devenim deschizători de noi drumuri, în speranța că, alături de profesorii, mentorii, părinții noștri învățământul românesc poate renaște din cenușa proprie, aidoma unei păsări Phoenix.

Am încercat prin tot ceea ce am realizat până la acest moment să îmbin armonios mirajul copilăriei/adolescenței cu maturitatea unei gândiri logice, să împletesc seriozitatea, determinarea, dăruirea, inteligența cu puritatea copilăriei/adolescenței mele.

Bibliografie:

1. Dzițac Ioana, *Trepte matematice clasa a VIII-a*, ISBN 978-973-7984-93-7, Editura Perfect, București, 2013;
2. Dzițac Ioana, *Trepte matematice clasa a VII-a*, ISBN 978-973-7984-92-0, Editura Perfect, București, 2012;
3. Dzițac Ioana, *Trepte matematice clasa a VI-a*, ISBN 978-973-7984-87-6, Editura Perfect, București, 2011;
4. Dzițac Ioana, *Trepte matematice clasa a V-a*, ISBN 978-606-922-25-9-1, Editura Focusprint, Oradea, 2010;
5. Dzițac Ioana, Ionescu Cătălina, Cartea de colorat *Colorăm, învățăm și ne jucăm* și Jocul Didactic Internet Așa Da – Așa Nu, Oradea, 2014;
6. Dzițac Ioana, Ionescu Cătălina, Marinău Andrada (traducător), *Hai să colorăm, să învățăm și să ne jucăm! Educație netățenească timpurie / Let's colour, learn and play ! Early netizen education*, vol. 1, Colecția Metaphora, ISBN: 978 – 606 – 10 – 1271 – 8; 978 – 606 – 10 – 1272 – 5 Editura Universității din Oradea, 2014 (în curs de apariție);
7. Dzițac Ioana, Ionescu Cătălina, Marinău Andrada (traducător), *Hai să colorăm, să învățăm și să ne jucăm! Educație ecologică timpurie / Let's colour, learn and play ! Early ecological education*, vol. 2, Colecția Metaphora, ISBN: 978 – 606 – 10 – 1271 – 8; 978 – 606 – 10 – 1273 – 2 Editura Universității din Oradea, 2014 (în curs de apariție);
8. Dzițac Ioana, coordonator prof. Dorina Szatmari, *Matematica privită cu ochi de copil*, Simpozionul Național Mentor și discipol, ediția a IV-a, 23.11. 2012, Timișoara, ISSN 2069-1254;
9. Dzițac Ioana, *Extemporal despre mine însămi*, Oradea, septembrie 2014;

10. Dzițac Ioana, profesori coordonatori: *Szatmari Dorina, Mihalca Simona*, lucrarea cu titlul: *Ecologie prin joc*, Simpozionul euroregional “Parteneriat cu mediul”, ISSN: 2067-6913, ediția a IV-a, 16.06.2012, Timișoara;
11. Dzițac Ioana, *profesor coordonator Szatmari Dorina*, *Ne jucăm și învățăm*- prezentare PowerPoint în secțiunea *Jocuri matematice* din cadrul simpozionului “Descoperă matematica altfel”, Oradea, 29.03.2012;
12. Dzițac Ioana, *profesor coordonator: Mihalca Simona*, lucrarea *Jocul – esența copilăriei*, Simpozionul *Mentor și discipol*, Timișoara 25.11.2011, ISSN2248-1303;
13. „Și noi știm să utilizăm corect Internetul!”, (Sursa: [Ovidan](#)), 2014;
14. „Colorăm, învățăm și ne jucăm”, împreună cu Ioana și Cătălina. Tineri și neliniștiți, responsabili și creativi, (Sursa: [Ovidan](#)), 2014;
15. Un proiect din suflet, cu suflet și pentru suflet. Proiectul „Engleză pentru viață” demarează și la Oradea, (Sursa: [Ovidan](#)), 2014;
16. În Școala altfel, o matematică altfel... *Math in English, Math for Future!* (Sursa: [Ovidan](#), 7 aprilie 2014);
17. Luni, la „Gojdu”, marți, la „Agora” „Împreună pe eco-treptele unei vieți mai frumoase!” (Sursa: [Ovidan](#), 8 aprilie 2014)
18. Patru trepte gimnaziale urcate cu succes și consemnate în patru volume, „Trepte matematice”, în zbor, către înălțimi, de Ioana Dzițac, (Sursa: [Ovidan](#)), 2014;
19. Dzițac Ioana, emblemă a generației sale (Sursa: [Ovidan](#)), 2012;
20. „Învățând matematica, înveți să gândești!”/ Joi, la Școala „Nicolae Bălcescu”, Matematica a fost regină! (Sursa: [Ovidan](#)), 2012;
21. Oradea, pe harta matematicii (Sursa: [Bihon](#), Jurnal bihorean), 2012;
22. *Proiecte Eco, Vara Eco! - concurs video, Concursul Național Click pe verde - Premiul III* pentru filmul video "*Cod verde în Pădurea Neagră*" , profesor coordonator: Szatmari Dorina;
23. [Micuțul netățean-Ziua Siguranței pe Internet](#)
24. Pagină web personală: <http://dzitac.ro/ro/ioana>